

Onkisalo-Herjaanselän (FI0900077) Natura 2000 -alueen linnuston linjalaskenta 2018

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Hannu Sillanpää

JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

Tämä linnustaselvitys on tehty osana Hydrologia-LIFE -hanketta. Onkivalo-Herjanselän Natura 2000-alueella (FI0900077) Luhangan Onkivalossa tehtiin linnuston linjalaskenta pesimäaikaisen linnuston laji- ja tiheysmäärän selvittämiseksi.

Raportissa esitetään 15.6.2018 tehdyn laskennan tulokset. Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Onkivalo-Herjanselän Natura 2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Onkivalo-Herjanselän Natura 2000-alue (FI0900077) sijaitsee Keski-Suomen ja Päijät-Hämeen maakuntien rajalla Luhangan ja Hartolan kuntien alueella. Onkivalo-Herjanselän Natura 2000 -alue on pinta-alaltaan 2 063 hehtaaria.

Kohde on suuren karun järven saariston ja rehevien lehtomaisten metsien muodostama kokonaisuus. Alueella on Keski-Suomen laajimpia lehtoja (Molikon lehto Luhangan Onkivalossa). Kohteeseen kuuluu myös useita uhanalaisen valkoselkätikan kannalta tärkeitä vanhoja lehtimetsiä. Kohteen ydin, Onkivalon itäosa on maakunnan monimuotoisempia alueita. Kalliosaaret rakentamattomine rantoineen ovat tärkeitä selkävesilinnustolle. Kohteella on kaksi rantojensuojeluohjelman rajausta, neljä uhanalaisen eläinlajin suojelusuunnitelman rajausta ja yksi lehtojensuojeluohjelman rajausta. Jälkimmäisellä esiintyy lukuisia joukko maakunnassa uhanalaisiksi luokiteltuja kasvilajeja.

Onkivalon linjalaskenta tehtiin 15.6.2018. Laskentalinja oli pituudeltaan 3,8 kilometriä. Linjalaskenta on tieteellinen lintujen runsauden arviointimenetelmä. Linjalaskennoilla tutkitaan lintulajien tiheyksiä, parimääriä sekä pitkäaikaisia ja vuosittaisia kannanmuutoksia. Havainnot erotellaan pää- ja apusaralle sen mukaan, onko lintu alle vai yli 25 metrin etäisyydellä kulkulinjasta. Linjalaskennat suoritettiin heti auringonnousun jälkeen, jolloin lintujen lauluaktiivisuus on korkeimmillaan. Yhteen laskentakilometriin kuluva aika vaihtelee linnuston tiheyden sekä maaston vaikeakulkuisuuden mukaan noin 30-60 minuutin välillä. Laskentalinja pyrittiin sijoittamaan siten, että se kattaa mahdollisimman hyvin erilaiset elinympäristöt samassa suhteessa kuin niitä selvitysalueella esiintyy. Laskentareitti pyrittiin sijoittamaan myös siten, että se osuisi ainakin osittain sellaiselle alueelle, joita Hydrologia LIFE -hankkeessa on tarkoitus hoitaa tai ennallistaa. Laskentalinjan sijainti on esitetty kuvassa 1. Linjalaskennasta vastasi Metsähallituksen luontopalvelujen luontokartoittaja Hannu Sillanpää.

Kuva 1. Onkisalons laskentalinjan (3,8 km) sijainti.

TULOKSET

Lajihavainnot

Onkisalo-Herjaanselän Natura 2000 -alueen linjalaskennassa havaittiin yhteensä 36 lintulajia. Kanalinnuista havaittiin pyy ja varpuslinnuista mm. peukaloinen, sirittäjä, tiltalti ja leppälintu. Merkittävimpänä lajistona linjalaskennan perusteella voidaan pitää ainakin pikkusieppoa, hömötiäistä, töyhtötiäistä ja punatulkkua (taulukko 1).

Onkisalo-Herjaanselän Natura 2000 -alueella ei tavattu linjalaskennassa erityisen vaativaa lajistoa ehkä pikkusieppoa lukuun ottamatta. Tähän voinee jossain määrin vaikuttaa se, että laskentalinja sijaitsi merkittävien osin karuuskolla kalliolla sekä toisaalta se, että linjan pituus oli vain 3,8 kilometriä.

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsas
<i>Parus montanus</i>	hömötiäinen	VU		2,1 pr/km ²
<i>Parus cristatus</i>	töyhtötiäinen	VU		14,5 pr/km ²
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	punatulkkua	VU		1,1 pr/km ²
<i>Ficedula parva</i>	pikkusieppo			1,2 pr/km ²

HOITO YM. SUOSITUKSET

Yhden laskentalinjan perusteella saatujen tuloksien perusteella varsinaisia hoito- tai ennallistamissuosituksia on vaikeaa ehdottaa. Yleisesti ottaen metsien säilyttäminen yhtenäisinä ja mahdollisimman lähellä luonnontilaa auttavat myös linjalaskennassa havaittuja vaateliaimpia lajeja eli hömö- ja töyhtötiäistä, punatulkkua ja pikkusieppoa. Nämä kaikki ovat varttuneiden ja vanhojen havumetsien lajeja, jotka hyötyvät metsien luonnontilaisuudesta ja yhtenäisistä iäkkäistä metsäalueista.

Merkittävimpien lajien säilymistä selvitysalueella uhkaavat todennäköisesti metsänhoitotoimet ja hakkuut maisematasolla suojelualuetta ympäröivillä alueilla. Yleisesti ottaen metsäelinympäristöjen pirstoutuminen ja iäkkäiden metsien vähäinen osuus uhkaavat vanhojen metsien lintulajistoa.

Jos selvitysalueelle tehdään hoitotoimia, niin niitä ei tule tehdä lintujen pesimäaikana. Linjalaskennassa havaittu linnusto ei estä hoito- ja ennallistamistoimien toteuttamista.